

UNIVERSITETI I EVROPËS JUGLINDORE
УНИВЕРЗИТЕТ НА ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА
SOUTH EAST EUROPEAN UNIVERSITY

Study program **Економија (2020/2021)**

Факултет	Бизнис и економија
Циклус на студии	Трет циклус (докторски)
ЕКТС	180
Код	N-PhDCO180C
Титула	Доктор по економски науки / Насока: Економија
Архивски број на акредитација [180]	03-3076/1
Архивски број на акредитација []	
Решение за почеток со работа	
Датум на акредитација	16.10.2020

Опис на програмата

Целите на програмата се :

- Подигнување на нивото на управување и раководење на претпријатијата и развој на современиот менаџмент;
- Оспособување и изградување менаџери од современ профил: претприемачи, подготвени да преземаат акции, но и ризици кои се поврзани со секоја иницијатива, флексибилни, решителни и храбри личности;
- Образование на високо квалификувани и професионални менаџери со лидерски способности и со желба за справување со предизвиците на новиот милениум;
- Создавање менаџери со нови погледи и начин на размислување, развивање способности за предвидување на иднината и прифаќање на предизвиците и можностите кои ги нуди бизнисот во 21 век.

Кариера

По успешно завршување на програмата, студентите ќе можат:

- Индивидуално и групно да работаат на истражување на најсоодветните форми на исполнување на потребите на населението.
- Да ги елаборираат, од научен и од професионален аспект, разликите и потребите на заедницата.
- Активно да бидат вклучени во изградбата на макроекономската и микроекономската политика.
- Да бидат информирани и да придонесуваат во научните и во професионалните елаборати.

Резултати од учењето

Знаење и разбирање

- Пресметка на основните макроекономски агрегати и критичка анализа на постојните макроекономски политики.
- Давање критички осврт на развојните политики и на нивната примена во националното стопанство.

Примена на знаењето и разбирањето

- Можноста за дијагностицирање на реалните пазарни случувања, предвидување на тенденциите на тие случувања како и анализирање на ефектите на преземените мерки на економската политика врз пазарните движења.

Способност за проценка

- Способни да бидат позицијата на лидери во профитабилни и во непрофитабилни организации во земјава и насекаде низ светот.
- Анализа на општите процеси на економскиот развој во светот и посебно процесите на транзиција, регионализација и на глобализација на светските економски текови.

Комуникациски вештини

- Овозможување на развој на лични способности, на комуникација, на истражувања и на други значајни способности кои се потребни за вработување.
- Овозможување на студентите активно да се вклучат во предавањата и да вршат независно истражување во сите области на бизнис и економија.

Вештини на учење

- Развивање на концептот на критичко размислување на студентите.
- Овозможување за стекнување истражувачки способности и искуство за претприемништвото, менаџментот, маркетингот и за финансиите во јавните, во приватните и во непрофитабилните организации.

Листа на предмети

Семестар 1

- [C2012] [10.0 ЕКТС] **Квантитативни методи на истражување**
- [C2013] [10.0 ЕКТС] **Општа економија и теорија**
- [C2014] [10.0 ЕКТС] **Економија на однесување на животната средина**

Семестар 2

- [DBE0105] [10.0 ЕКТС] **Прифаќање и одобрување на планот за докторската дисертација**
- [10.0 ЕКТС] **Изборен предмет**
- [10.0 ЕКТС] **Изборен предмет**

Семестар 3

- [PHD-S3-S4-01] [40.0 ЕКТС] **Научно-истражувачка работа**
- [PHD-S3-S4-02] [15.0 ЕКТС] **Публикации I**
- [C2016] [5.0 ЕКТС] **Студентска мобилност**

Семестар 4

Семестар 5

- [DBE0104] [20.0 ЕКТС] **Презентација на резултатите од истражувањето**
- [PHD-S5-01] [10.0 ЕКТС] **Публикации II**

Семестар 6

- [EC-PhD-THESIS] [30.0 ЕКТС] **Докторска дисертација**

Description of courses

Задолжителни предмети

- **Квантитативни методи на истражување**

Целта на предметот е да се запознаат студентите со проблемите во економетријата, вклучувајќи ги и изборот на спецификациските и функционалните форми, превенцијата од злоупотреба на претпоставките на класичниот линеарен модел, елементите на веројатноста и статистиката за економетрија, интуицијата и теоретската процена на регресионите модели со една и повеќе променливи, извршувањето на оригинално емпириско истражување, екстензијата на генералниот линеарен модел, структурата на динамичкиот модел и процената на променливите со ограничена зависност и др. Овој предмет исто така е дизајниран за студенти кои се подготвуваат за изработка на докторски проект - теза. Главните цели на предметот е на студентите да им се понудат алатки за концептуализација на нивната теза во однос на изнаоѓање истражувачко прашање и создавање методи за прибирање податоци и за квалитативна анализа. Предметот е фокусиран на проблемите на квантитативните методи и техники, како што се статистичката анализа, текстови поврзани со теоријата и тестирање хипотези. Потоа од значење се и темите за дескриптивна и каузална инференција, лонгитудинални, компаративни истражувања и студија на случај. Напредни информации ќе се нудат за прибирање податоци работејќи со текст. Целта е анализирање на квалитативни податоци, финално ставање на сите теоретски и практични дејствија во функција на дизајнирање и пишување на тезата. Епистемолошките аспекти на предметот ќе се материјализираат низ следниве прашања: Како ние восприемаме? Што е теорија на познанието, што е познание, како се доаѓа до научните знаења и вистината?

- **Општа економија и теорија**

Целта на овој предмет е студентите да станат свесни за напредните принципи на економијата, но и за современите теми. Овој предмет ќе им помогне на студентите во одлучувањето за нивната област на истражувачки интереси. Поточно, целите на предметот Општа економија и теорија се да им овозможат на студентите: - Да ги разберат микроекономските и макроекономските теории и концепти и нивната примена во реалниот свет. - Да разберат за влијанието врз поединците и вра општествата низ економските интеракции меѓу нациите. - Да се развие свесност за развојните проблеми со кои се соочуваат народите, додека минуваат низ процесот на промена.

- **Економија на однесување на животната средина**

Целта на предметот е разбирање на темите во животната средина и економијата на ресурсите од аспект на однесувањето на економијата. Подетално, резултатите од учењето се стекнување: -Сознанија за основата на економијата на однесувањето, релевантни теоретски достигнувања, пристрасност во однесувањето, експериментални методи. -Општ преглед на „економијата на неоднесувањето“: постојни алатки за политики, теоретски модели. -Длабоко разбирање на стратегиите за прилагодување и ублажување под нејаснотија со користење игри за јавни добра, игра со најслаби страни на јавни добра и игра за координација. Фокусот ќе биде на инструменти што можат да се користат за подобрување на координацијата и соработката. -Сознанија за пристапот на економија на однесувањето кон одржливоста. -Знаења за поврзување на економијата на однесувањето и економијата на животната средина. -Знаења за анализирање и опис на релевантната литература, т.е. студиите за економија на животната средина, користејќи перспектива на однесувањето.

- **Прифаќање и одобрување на планот за докторската дисертација**

По првиот семестар, студентот ги започнува активностите за составување на својот план за докторската дисертација. Активностите вклучуваат: одредување на литературата, составување хипотетичка рамка, дефинирање на методологијата за работа и определување индивидуален план како и прва јавна презентација. По потреба може да се организираат и изборни предмети за оваа цел.

- **Научно-истражувачка работа**

Во втората година (3 и 4 семестар) докторантот ја продолжува својата научноистражувачка дејност според одобрениот индивидуален план. Менторот дава процена во врска со овие активности.

- **Публикации I**

Публикација (издавање) на истражувачките активности според критериумите на релевантност на издавачкиот медиум. Издавачките активности и успеси на кандидатот се проверуваат пред научниот аудиторинг - за областа и релевантноста на истражувањето.

- **Студентска мобилност**

Во текот на четвртиот семестар студентот треба да реализира мобилност во научна или во друга релевантна институција во траење од најмалку една недела во државава. Целта на мобилноста на докторантите е да ја презентираат, разменат и дискутираат својата истражувачката работа со колеги од други земји за

подобрување на квалитетот на нивната дисертација. За реализираната мобилност студентот до менторот доставува потврда од институцијата.

- **Презентација на резултатите од истражувањето**

На крајот на 5-от семестар, по истражувачките активности на индивидуалниот план, кандидатот ќе ги презентира јавно вкупните резултати од оваа фаза на трудот и од истражувањето.

- **Публикации II**

Публикација (издавање) на истражувачките активности според критериумите на релевантност на издавачкиот медиум. Со издавачките активности и успеси кандидатот се евалуира пред научниот аудиториум - за областа и релевантноста на истражувањето.

- **Докторска дисертација**

Продолжување на работата на докторската дисертација. Се предава тезата (дисертацијата), се прифаќа од Наставно-научниот на Факултетот, се предава на членовите на комисијата и започнува процедурата за нејзина одбрана.

Изборни предмети

- **Напредна економетрија**

Преку овој предмет студентите се запознаваат со современите економетриски методи и со практичната примена на овие методи користејќи RATS и Matlab. Предметот ќе содржи 4 дела. Во првиот дел се вклучени прашањата од статистичката математика, како статистички заклучоци и теоријата maximum likelihood, во вториот дел прашањата на линеарните модели како простата и повеќекратната линеарна регресија, хетероскедастичност, автокорелација, ендегеност, инструментални променливи, во третиот дел вклучува нелинеарните модели како нелинеарните методи на најмалите квадрати и генерализираниот метод, а во четвртиот дел временските серии како стационарниот и стохастичкиот процес, моделот ARIMA(p,d,q) и векторскиот авторегресионен модел (VAR).

- **Монетарна економија**

Содржина на предметната програма: - Теорија на кредитните форми и структура на каматните стапки - Финансиските инструменти и финансиските пазари - Креирање на парите и понудата на парите - Побарувачката на парите и односот со реалниот сектор, - Монетарна анализа и креирање на монетарните политики, - Креирање на парите и инфлацијата, - Девизниот курс и влијанието врз економијата, - Монетарниот систем во Македонија и примена на монетарните модели, - Монетарните конвергентни политики - Меѓународните монетарни односи и импактот врз националната економија, - ЕМУ - Европската монетарна унија - предизвиците и перспективите, - Меѓународните монетарни системи и институции - ММФ, СБ, ЕБРД, ИФЦ и сл.

- **Јавни финансии**

Содржина на предметната програма: - Суштината и значењето на јавните финансии; - Идеолошките (теоретски) аспекти на јавните финансии; - „Големината“ на владата од аспект на јавните финансии; - Економија на јавниот сектор; - Алокативна функција; - Редистрибутивна функција; - Државна регулација на јавниот сектор; - Екстерналии и видови; - Позитивна анализа на јавните финансии; - Улогата на теоријата; - Методи на емпириска анализа (интервјуа, експерименти и економетриски студии); - Нормативна анализа на јавните финансии; - Економија на благосостојба; - Економија на типична размена; - Економија на производство; Јавните приходи како и јавните расходи, споредбени аспекти на даночниот систем, - Даночните ефекти во однос на: ефикасноста, распределбата, стабилноста и развојот, сопствените интереси на јавниот оператор; - Сиромаштија, социјална заштита, социјално осигурување и здравствена заштита; - Редистрибуција на јавните приходи; - Програми на социјално осигурување; - Програми на социјална заштита; - Програми на здравствена заштита; - Други јавни програми кои се финансираат од јавните приходи; - Споредбени аспекти, трендови и проблеми; - Анализа на случаи во политиката на јавните расходи: Образование, Здравство, Социјална заштита. - Методите на мерење и сл.

- **Меѓународна економија**

Меѓународната економија претставува научна дисциплина која е во постојана експанзија. Денешните финансиски пазари се во вистинска смисла глобални. Ниеден студент кој ги изучува економијата и финансиите не може наполно да ги разбере современите движења во националните економии и светската економија без соодветни знаења од меѓународните финансии. Темите кои ги обработува овој предмет - проблематиката на платно-билансните движења, детерминантите на девизните курсеви, факторите кои стојат зад меѓународните текови на капиталот, деловната филозофија на мултинационалните компании и на меѓународните финансиски институции итн. - одамна не се предмет на интересирање само на мали групи академски економисти или специјализирани професионалци.

- **Меѓународни финансии**

Меѓународните финансии претставуваат научна дисциплина која е во постојана експанзија. Денешните финансиски пазари се во вистинска смисла глобални. Ниеден студент кој ги изучува економијата и финансиите не може наполно да ги разбере современите движења во националните економии и светската економија без соодветни знаења од меѓународните финансии. Темите кои ги обработува овој предмет - проблематиката на платно-билансните движења, детерминантите на девизните курсеви, факторите кои стојат зад меѓународните текови на капиталот, деловната филозофија на мултинационалните компании и на меѓународните финансиски институции итн. - одамна не се предмет на интересирање само на мали групи академски економисти или специјализирани професионалци.

- **Финансиска економија**

Целта на предметот е развивање способности кај PhD-кандидатите во насока на тоа: - Да го вреднуваат придонесот на различните економски теории врз економскиот пораст и развој. - Да го утврдуваат влијанието на финансиските пазари врз економијата. - Да користат инвестиции, портфолио и теорија на корпоративните финансии. - Да ги сфатат и практично да ги применуваат техники за вреднување на средствата. - Да оценуваат структури на капиталот, финансирање на трошоците и користење методи на капитално буџетирање. - Да аплицираат и критички да го оценуваат пазарот на капитал преку финансиски модели. - Да ги разбираат ефектите на економските кризи врз реалниот сектор и макроекономскиот амбиент.

- **Развојна економија и политичка економија**

Цели на предметот е градење основа за размислување за улогата на политичката економија во разбирањето на економскиот развој. Разбирање на некои теоретски концепти во политичката економија, со илустрации од земјите во развој секогаш кога е тоа можно. Разбирање на емпириски докази во економијата. Што претставува добра емпириска студија? Како учиме за светот емпириски? Кои се некои од техниките што можеме да ги користиме за подобро разбирање на светот?

- **Економија на трудот и индустриски односи**

Целта на предметот Пазар на трудот и индустриски односи е студентите од третиот циклус да стекнат основни и длабоки знаења од областа на теоријата на пазарот на трудот, како и за механизмите за функционирање на пазарната економија. Ќе ги совладаат и категориите, законите и основните принципи преку кои функционира пазарот на трудот. Преку овој предмет се прави детална анализа на моделот на однесување и на улогата која ја имаат клучните чинители на пазарот на трудот: индивидуите, компаниите и владата. Анализата се базира на две основни категории на пазарот – побарувачката и понудата кои се применуваат речиси во сите теми кои се обработуваат во рамките на овој предмет. Знаењето кое ќе го стекнат студентите со овој предмет претставува теоретска основа потребна за разбирање и на различните теории и политики кои се применуваат на пазарот на трудот. Преку предметот студентите ќе разберат како пазарите на трудот ефикасно го распределуваат и го користат реткиот фактор на производството - трудот. Економија на трудот и индустриски односи се фокусираат на работниот живот во рамките на најразлични општествени науки како што се социјална политика, право, економија, социологија, психологија и управување и ги подготвува своите наставни програми соодветно.